

Zahtjev za prethodnu odluku – Predmet C-81/24 [Jenec]ⁱ

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

31. siječnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Okrajno sodišče v Mariboru (Slovenija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

25. siječnja 2024.

Tužiteljica:

LH

Tuženik:

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.

[omissis]

Zahtjev za prethodnu odluku Suda Europske unije

Tijek postupka

- 1 Tužiteljica je Okrajnom sodišču v Ljubljani (Općinski sud u Ljubljani, Slovenija) podnijela tužbu kojom je od tuženika tražila da joj omogući pristup računu za plaćanje s osnovnim uslugama i da joj pruži osnovne bankarske usluge te da joj plati naknadu štete u iznosu od 10 000 eura koja je nastala kao posljedica povrede obveze ugovaranja koju je imao tuženik.
- 2 Slijedom prigovora koji je tuženik istaknuo u odgovoru na tužbu Okrajno sodišče v Ljubljani (Općinski sud u Ljubljani) proglasilo se mjesno nenadležnim rješenjem od 20. travnja 2021. te je odlučilo da je za rješavanje predmeta nadležno Okrajno sodišče v Mariboru (Općinski sud u Mariboru, Slovenija) (u daljnjem tekstu: sud koji upućuje zahtjev). U uvodnom podnesku od 4. travnja 2022. tužiteljica je izmijenila točku 1. tužbe tako što ju je preformulirala na sljedeći

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

način: „Tuženiku se nalaže obveza da u roku od 10 dana od dostave presude u korist tužiteljice otvori račun za plaćanje s osnovnim uslugama, konkretno, u opsegu utvrđenom člankom 181. stavkom 2. Zakona o plaćilnih storitvah, storitvah izdavanja elektronskega denarja in plaćilnih sistemih (Zakon o platnim uslugama, uslugama izdavanja elektroničkog novca i platnim sustavima) (Uradni list RS, br. 7/18, 9/18, kako je ispravljen, i 102/20)”. U navedenom podnesku tužiteljica traži od suda koji upućuje zahtjev da prekine glavni postupak i da Sudu Europske unije (u daljnjem tekstu: Sud) uputi prethodno pitanje.

Činjenično stanje predmeta

- 3 Iz tvrdnji stranaka u postupku proizlazi da činjenično stanje u vezi s točkom 1. tužiteljice tužbe¹ nije sporno između stranaka te da se one ne slažu samo u pogledu tvrdnji koje se odnose na to je li tuženikovo postupanje bilo zakonito. Naime, slovenski postupovni građanskopravni propisi temelje se na načelu nespornosti, u skladu s kojim nije potrebno dostaviti dokaz o priznatim činjenicama koje nisu sporne ili koje se neopravdano osporavaju i te činjenice treba smatrati istinitima²³. Sud koji upućuje zahtjev na taj je način utvrdio činjenično stanje koje je relevantno s pravnog stajališta i stoga već u toj fazi postupka upućuje prethodno pitanje Sudu (iako u ovom predmetu još nije održao glavnu raspravu i još nije započeo s izvođenjem dokaza)⁴.
- 4 S obzirom na prethodno navedeno sud koji upućuje zahtjev zaključuje da je pravno relevantno činjenično stanje ono koje se navodi u nastavku. Tužiteljica je u ime svojeg bračnog druga, koji je kod tuženika imao otvoren transakcijski račun, 22. listopada 2017. na benzinskoj postaji Petrol u Ljubljani pokušala izravnom doznakom platiti iznos od 93 eura. Nakon što je blagajnik unio tužiteljice osobne podatke u sustav, tuženik u ovom postupku blokirao je plaćanje. U dopisu koji je uputio bračnom drugu tužiteljice, u svojstvu njegova klijenta, tuženik je

¹ O osnovanosti te točke tužbe ovisi osnovanost druge točke tužbe.

² Nije potrebno dokazati činjenice koje je stranka priznala pred sudom tijekom postupka (članak 214. stavak 1. Zakona o pravdnem postupku (Zakon o parničnom postupku) (u daljnjem tekstu: ZPP), Uradni list RS, br. 3/07 – službeni pročišćeni tekst, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1, 70/19 – odl. US, 1/22 – odl. US 3/22 – ZDeb.

³ Priznatima se smatraju činjenice koje stranka ne osporava ili koje osporava bez navođenja razloga (članak 214. stavak 2. ZPP-a).

⁴ Nacionalni sud slobodno odlučuje o trenutku u kojem će uputiti prethodno pitanje. S obzirom na općenite smjernice (koje sigurno nisu obvezujuće) namijenjene racionalnijem ostvarivanju diskrecijskog prava nacionalni sud treba uputiti relevantno pitanje u onoj fazi postupka u kojoj je činjenično stanje u velikom dijelu već utvrđeno (vidjeti Boulouis, Darmon, Huglo, *Contentieux communautaire*, str. 24.). Međutim, ponekad se preporučuje da se postupak pokrene i prije kako bi se utvrdilo koji elementi činjeničnog stanja mogu biti važni i relevantni za rješavanje konkretnog predmeta (Hartley, *The Foundations of European Community Law*, str. 294.).

pojasnilo da je zbog političkih događaja i veće opasnosti povezane s općom sigurnošću i povećanom mogućnošću zlorabe bankarskih proizvoda za financiranje terorizma ili drugih kaznenih djela donio određene strože mjere kako bi ispunio obveze utvrđene zakonodavstvom u području sprečavanja financiranja terorizma i pranja novca. Te mjere obuhvaćaju i poštovanje ograničenja koja je odredio Office of Foreign Assets Control (Ured za nadzor inozemne imovine, u daljnjem tekstu: OFAC), što je činjenica koja proizlazi iz tuženikovih internih akata. Riječ je osobito o tuženikovu Pravilniku o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma (Pravilnik o sprečavanju pranja novca). Tim se pravilnikom utvrđuje da se prije uspostave poslovnog odnosa provodi provjera svih stranaka u pogledu toga je li neka stranka eventualno uvrštena na popise mjera ograničavanja (koje su donijeli Unija, OFAC ili UN odnosno na interni popis), pri čemu se uzima u obzir da uvrštenost na slične popise podrazumijeva zabranu uspostavljanja odnosa s takvom strankom. U bitnome slični zahtjevi u pogledu uzimanja u obzir uvrštenosti potencijalnih stranaka na OFAC-ov popis određuju se i drugim tuženikovim internim aktima, konkretno, Uputama za uspostavu poslovnih odnosa s fizičkim osobama, Smjernicama o politici prihvaćanja stranaka, tuženikovu Metodologijom u području mjera ograničavanja i tuženikovim Kodeksom ponašanja. Nakon pokretanja građanskog postupka o kojem je riječ i nakon što je zaprimila odgovor na tužbu, tužiteljica je 23. ožujka 2022. osobno došla u tuženikovu poslovnicu jer je htjela otvoriti račun za plaćanje s osnovnim uslugama. Zaposlenica banke primila je tužiteljicu nakon čega je izvršila uvid u važeći osobni identifikacijski dokument koji joj je tužiteljica predočila. Zaposlenica banke objasnila je tužiteljici da „sustav ne dopušta otvaranje transakcijskog računa kad se unese tužiteljčino ime” te da se stoga kod tuženika ne može otvoriti takav račun. Nakon što je proteklo 10 dana otkako je podnijela zahtjev za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama kod tuženika, tužiteljica nije zaprimila nikakav pisani odgovor od tuženika iako je zatražila da joj se pošalje takav odgovor. Specijalizirani državni odvjetnik Republike Slovenije zaključio je i obustavio 23. veljače 2015. postupak koji je pokrenut protiv tužiteljice i koji se odnosio na ista kaznena djela za koja je raspisana međunarodna potraga. Tužiteljica nikad nigdje u svijetu nije osuđena za kazneno djelo zbog kojeg je uvrštena na OFAC-ov popis niti je protiv nje UN, Unija ili Republika Slovenija donijela bilo kakve mjere ograničavanja.

Oprečna pravna stajališta stranaka u sporu

- 5 Između stranaka sporno je pitanje mogu li se odredbe članka 16. stavka 4. Direktive 2014/92/EU tumačiti na način da se njima državama članicama priznaje mogućnost da na temelju nacionalnih propisa omoguće bankama da odbiju potrošačev zahtjev za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama zbog toga što je dotična osoba uvrštena na OFAC-ov popis iako ta osoba nikad nigdje nije osuđena za kazneno djelo zbog kojeg je uvrštena na navedeni popis niti su protiv nje UN, Unija ili države članice Europske unije ikad donijele bilo kakve mjere ograničavanja. Stoga se spor osobito odnosi na pitanje može li se takav slučaj svrstati u slučaj povrede odredbi Direktive (EU) 2015/849 u području

sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma. Tužiteljica smatra da se takvo tumačenje protivi članku 48. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

Nacionalno pravo

- 6 Zakonom o platnim uslugama, uslugama izdavanja elektroničkog novca i platnim sustavima (u daljnjem tekstu: ZPlaSSIED⁵)⁶ uređuju se, među ostalim, prava i obveze korisnika i pružatelja platnih usluga u pogledu pružanja platnih usluga te se utvrđuju pravila i uvjeti za pristup računima za plaćanje s osnovnim uslugama (članak 1. točke 3. i 9.).

Člankom 180. stavkom 1. ZPlaSSIED-a utvrđuje se zabrana da se neosnovano prave razlike među potrošačima kad je riječ o otvaranju i pristupu računima za plaćanje s osnovnim uslugama:

„(1) Potrošača koji ima zakonito boravište u Europskoj uniji i koji unutar same Unije zatraži otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama ili zatraži pristup takvom računu banka ne smije diskriminirati osobito na temelju nacionalnosti, boravišta, spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjeroispovijesti ili osobnih uvjerenja, političkog ili drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj zajednici, pripadnosti nacionalnoj manjini iz druge države, imovinskog stanja, rođenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije. Uvjeti koji se primjenjuju na otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama i na pristup tom računu ne smiju biti ni na koji način neopravdano diskriminirajući.”

Člankom 181. ZPlaSSIED-a utvrđuju se uvjeti koji se odnose na potrošačevo pravo da ima račun za plaćanje s osnovnim uslugama (koje istodobno odgovara obvezi ugovaranja koju ima banka) te na s time povezane iznimke:

„(1) Sve banke koje upravljaju računima za plaćanje potrošača obvezne su potrošačima ponuditi račun za plaćanje s osnovnim uslugama.”

*„(3) **Potrošač koji ima zakonito boravište u Europskoj uniji, uključujući potrošača koji nema stalnu adresu i tražitelja azila te potrošača koji nije dobio dozvolu za boravak no čije protjerivanje nije moguće iz pravnih ili činjeničnih razloga, ima pravo otvoriti i koristiti račun za plaćanje s osnovnim uslugama u banci. Takvo pravo postoji neovisno o mjestu uobičajenog boravišta potrošača.**”*

⁵ Uradni list RS, br. 7/18, 9/18, kako je ispravljen, i 102/20

⁶ Riječ je o nacionalnom normativnom aktu kojim se u slovenski pravni poredak prenosi Direktiva 2014/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o usporedivosti naknada povezanih s računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje s osnovnim uslugama (SL 2014., L 257, str. 214.; u daljnjem tekstu: Direktiva 2014/92/EU).

„(4) Banka predviđa postupak za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama na način da ostvarenje tog prava za potrošača nije suviše teško ili da potrošaču ne predstavlja preveliko opterećenje. Banka otvara račun za plaćanje s osnovnim uslugama bez nepotrebnog odlaganja odnosno najkasnije u roku od 10 radnih dana od zaprimanja potrošačeva zahtjeva za otvaranje takvog računa za plaćanje koji je potpun u svim svojim dijelovima.”

„(5) Rok predviđen u prethodnom stavku vrijedi i u slučaju odbijanja potrošačeva zahtjeva za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama.”

„(6) **Banka odbija potrošačev zahtjev za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama svaki put kad bi takvo otvaranje računa predstavljalo povredu odredbi zakona kojim se uređuju aktivnosti sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma.** U tom slučaju banka primjenjuje mjere u skladu sa zakonom kojim se uređuje područje sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma.”

„(8) U slučajevima predviđenima stavcima 6. i 7. ovog članka, nakon što je donijela odluku o odbijanju zahtjeva za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama, banka bez odlaganja u pisanom obliku i bez troškova obavještava potrošača o odbijanju njegova zahtjeva i konkretnim razlozima za odbijanje, osim ako je to zabranjeno na temelju drugih pravnih pravila.”

„(9) U slučaju odbijanja zahtjeva za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama banka obavještava potrošača o pravnim lijekovima koje može podnijeti protiv odluke o odbijanju njegova zahtjeva, o pravu da o tom odbijanju obavijesti Banku Slovenije te o pravu da pokrene postupak izvensudskog rješavanja sporova predviđen člankom 286. ovog zakona. U toj obavijesti banka navodi i odgovarajuće podatke za kontakt.”

- 7 Zakonom o sprečavanju pranja denarja in financiranja terorizma (Zakon o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma, u daljnjem tekstu: ZPPDFT-27)⁸ određuju se mjere, nadležna tijela i postupci za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma te se uređuje inspekcijski nadzor koji se provodi u pogledu provedbe odredbi tog zakona (članak 1. stavak 1.).

⁷ Uradni list RS, br. 48/22

⁸ Riječ je o nacionalnom normativnom aktu kojim se u slovenski pravni poredak prenosi Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (SL 2015., L 141, str. 73.), kako je zadnje izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2019/758 od 31. siječnja 2019. o dopuni Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za minimalno djelovanje i vrstu dodatnih mjera koje kreditne i financijske institucije moraju poduzeti kako bi se ublažili rizici pranja novca i financiranja terorizma u određenim trećim zemljama (SL 2019., L 125, str. 4.) (u daljnjem tekstu: Direktiva 2015/849/EU).

Člankom 2. točkom 1. ZPPDFT-a-2 definira se pojam „pranje novca” za potrebe tog zakona, i to na sljedeći način:

„Pranjem novca smatra se svako raspolaganje sa svotom novca ili imovinom stečenom kaznenim djelom, a koje obuhvaća:

- *transakcije zamjene ili bilo koju vrstu prijenosa novca ili druge imovine stečene kaznenim djelom;*
- *aktivnosti u svrhu prikrivanja ili skrivanja prave prirode, izvora, lokacije, kretanja, raspolaganja, vlasništva ili eventualnih prava povezanih sa svotama novca ili drugom imovinom stečenom kaznenim djelom.”*

Člankom 4. stavkom 1. točkom 1. ZPPDFT-a-2 utvrđuje se da su banke obvezne provoditi mjere za otkrivanje i sprečavanje pranja novca:

„Banke i njihove podružnice u državama članicama, podružnice banaka iz trećih zemalja i banke iz država članica koje osnivaju podružnicu u Republici Sloveniji provode mjere za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma utvrđene ovim zakonom prije ili u trenutku primanja, isporuke, zamjene, čuvanja, raspolaganja ili bilo kojeg drugog rukovanja svotama novca ili drugom imovinom te prilikom uspostavljanja poslovnih odnosa.”

Člankom 17. ZPPDFT-a-2 utvrđuju se zadaće čiji je cilj otkrivanje i sprečavanje pranja novca:

„(1) U svrhu otkrivanja i sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma obveznici osiguravaju da u okviru obavljanja svojih djelatnosti izvršavaju zadaće utvrđene ovim zakonom i pravnim pravilima donesenima na temelju ovog zakona.

(2) Zadaće predviđene prethodnim stavkom obuhvaćaju sljedeće aktivnosti:

- 1. izradu procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma;*
- 2. uspostavljanje politika, kontrola i postupaka za učinkovito smanjivanje i kontrolu rizika od pranja novca i financiranja terorizma;*
- 3. provedbu mjera za stjecanje saznanja o stranci (u daljnjem tekstu: praćenje stranke) na način i pod uvjetima utvrđenima ovim zakonom;*
- 4. dostavljanje propisanih i traženih podataka te dostavljanje dokumentacije Uredu [Republike Slovenije za sprečavanje pranja novca] na temelju ovog zakona;*
- 5. imenovanje predstavnika (u daljnjem tekstu: predstavnik) i zamjenikâ predstavnika te uspostavu uvjeta potrebnih za njihov rad;*

6. *inicijative za osiguravanje redovitog stručnog osposobljavanja zaposlenika i uspostavu redovite interne kontrole obavljanja zadaća navedenih u ovom zakonu;*
7. *izradu liste indikatora za prepoznavanje stranaka i transakcija u pogledu kojih postoje opravdani razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma;*
8. *osiguravanje zaštite i čuvanja podataka te vođenje evidencija propisanih ovim zakonom;*
9. *uspostavljanje grupnih politika i postupaka te mjera čiji je cilj otkrivanje i sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma u okviru vlastitih podružnica i društava kojima se upravlja i u kojima se drži većinski udio te koja se nalaze u državama članicama i trećim zemljama;*
10. *izvršavanje drugih zadaća i obveza na temelju ovog zakona i pravnih pravila donesenih na temelju ovog zakona.”*

Člankom 18. ZPPDFT-a-2 definiraju se rizik od pranja novca i financiranja terorizma te procjena rizika:

„(1) Rizik od pranja novca i financiranja terorizma odnosi se na mogućnost da stranka iskorištava financijski sustav za pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da izravno ili neizravno iskorištava poslovni odnos, transakciju, proizvod, uslugu ili kanal dostave, uzimajući u obzir čimbenik geografskog rizika (državu ili geografsko područje), u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma.

(2) Obveznik procjenjuje rizik određene grupe ili vrste stranaka, poslovnog odnosa, transakcije, proizvoda, usluge ili kanala dostave te uzima u obzir čimbenike geografskog rizika s obzirom na moguće zlouporabe u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma.

(3) Na temelju rizika utvrđenih u skladu s prethodnim stavkom obveznik izrađuje procjenu rizika koja se odnosi na vlastitu poslovnu djelatnost (procjena rizika obveznika).

(4) Na temelju rizika utvrđenih u skladu sa stavcima 2. i 3. ovog članka obveznik izrađuje procjenu rizika na temelju koje ocjenjuje rizičnost pojedine stranke s obzirom na pranje novca i financiranje terorizma (procjena rizika stranke).

(5) Obveznici koji imaju podružnice i koji upravljaju društvima u kojima imaju većinske udjele te koja se nalaze u državama članicama i trećim zemljama izrađuju i procjenu rizika grupe, pri čemu uzimaju u obzir rizike kojima su izložene njihove podružnice i društva kojima upravljaju i u kojima imaju većinske udjele, kao i grupa kao jedinstvena cjelina (procjena rizika grupe).

(6) Procjena rizika i postupak utvrđivanja procjene rizika iz stavaka 2., 3., 4. i 5. ovog članka odražavaju posebnosti obveznika i njegove poslovne djelatnosti.

(7) Obveznik utvrđuje procjenu rizika iz stavaka 2., 3., 4. i 5. ovog članka pridržavajući se smjernica koje donosi nadležno nadzorno tijelo predviđeno člankom 152. stavkom 1. ovog zakona u skladu s njegovim ovlastima te uzimajući u obzir izvješće o utvrđenjima nacionalne i nadnacionalne procjene rizika.

(8) Obveznik dokumentira utvrđenja koja proizlaze iz procjene rizika iz stavaka 2., 3., 4. i 5. ovog članka te ih ažurira barem jednom svake dvije godine. Dokumentirana utvrđenja stavljaju se na raspolaganje nadležnim nadzornim tijelima iz članka 152. stavka 1. ovog zakona na njihov zahtjev.

(9) U pogledu svih važnih promjena njegovih poslovnih procesa, poput uvođenja novog proizvoda, nove poslovne prakse, uključujući nove kanale dostave, uvođenja nove tehnologije za nove i postojeće proizvode ili organizacijskih promjena, obveznik provodi odgovarajuću procjenu u pogledu načina na koji te promjene utječu na izloženost navedenog obveznika riziku od pranja novca ili financiranja terorizma.

(10) Obveznik provodi procjenu rizika iz prethodnog stavka prije uvođenja promjene u smislu tog stavka te u skladu s utvrđenjima provodi odgovarajuće mjere za smanjenje rizika od pranja novca ili financiranja terorizma.”

Člankom 21. ZPPDFT-a-2 utvrđuju se mjere za praćenje stranke:

„(1) Ako ovim zakonom nije propisano drukčije, praćenje stranke obuhvaća sljedeće mjere:

1. utvrđivanje identiteta stranke i provjeru njezina identiteta na temelju pouzdanih, neovisnih i objektivnih izvora;
2. utvrđivanje subjekta koji je stvarni vlasnik stranke [pravne osobe];
3. prikupljanje podataka o svrsi i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije te drugih podataka u skladu s ovim zakonom;
4. redovito i pažljivo praćenje poslovnih djelatnosti koje stranka obavlja kod obveznika.

(5) Prilikom utvrđivanja dosega primjene mjera iz prethodnog stavka obveznik uzima u obzir barem:

- svrhu uspostavljanja poslovnog odnosa te njegovu prirodu;
- iznos sredstava, vrijednost imovine ili opseg transakcije;
- trajanje poslovnog odnosa i usklađenost poslovne djelatnosti i svrhu uspostavljanja poslovnog odnosa.”

Člankom 22. ZPPDFT-a-2 utvrđuje se da obveznik treba provesti praćenje stranke u trenutku kada s njom uspostavlja poslovni odnos.

Člankom 29. ZPPDFT-a-2 utvrđuju se načini utvrđivanja i provjere identiteta stranke:

„(1) U pogledu stranke koja je fizička osoba [...] obveznik utvrđuje i provjerava njezin identitet i prikuplja podatke iz članka 150. stavka 1. točke 2. ovog zakona uvidom u osobni identifikacijski dokument stranke u njezinoj nazočnosti. Ako iz tog dokumenta nije moguće prikupiti sve propisane podatke, nedostajući podaci prikupljaju se iz drugih službenih važećih dokumenata koje podnese stranka ili izravno od stranke.

(3) U slučaju kad prilikom utvrđivanja i provjere identiteta stranke u skladu s ovim člankom obveznik sumnja u točnost prikupljenih podataka ili vjerodostojnost dokumenata i ostale poslovne dokumentacije iz koje su prikupljeni podaci, obveznik će od stranke zatražiti i pisanu izjavu.”

Člankom 64. ZPPDFT-a-2 utvrđuju se dodatne mjere za detaljno praćenje stranke:

„(1) Detaljno praćenje stranke obuhvaća, osim mjera predviđenih člankom 21. stavkom 1. ovog zakona, dodatne mjere koje se na temelju ovog zakona primjenjuju:

1. u slučaju zaključenja ugovornog odnosa u pogledu tekućeg računa s bankom ili sličnom kreditnom institucijom koja ima sjedište u trećoj zemlji;

2. u slučaju uspostavljanja poslovnog odnosa ili provedbe transakcije u smislu članka 22. stavka 1. točaka 2. i 3. te članka 23. ovog zakona sa strankom koja je politički izložena osoba u skladu s člankom 66. ovog zakona;

3. kada su korisnici životnog osiguranja odnosno životnog osiguranja povezanog s udjelima u investicijskim fondovima i stvarni vlasnici korisnika politički izložene osobe u skladu s člankom 68. ovog zakona;

4. kada su stranka ili transakcija povezani s visokorizičnom trećom zemljom.

(2) Obveznik provodi detaljan nadzor nad strankom u slučajevima iz prethodnog stavka i kada:

1. u skladu s člankom 19. stavkom 2. ovog zakona smatra da stranka, poslovni odnos, transakcija, proizvod, usluga, zemlja ili geografsko područje predstavlja povećani rizik od pranja novca ili financiranja terorizma odnosno

2. postoji povećani rizik od pranja novca ili financiranja terorizma u smislu članka 14. stavka 2. točke 2. ovog zakona, kao i u smislu pravnog pravila predviđenog člankom 14. stavkom 4. ovog zakona.

(3) Prilikom utvrđivanja stranaka, poslovnih odnosa, transakcija, proizvoda, usluga, kanala dostave, zemalja ili geografskih područja za koje smatra da postoji povećani rizik od pranja novca ili financiranja terorizma obveznik uzima u obzir čimbenike povećanog rizika koje utvrđuje ministar.

(4) Prilikom utvrđivanja mjera detaljnog nadzora stranke obveznici uzimaju u obzir smjernice nadzornih tijela iz članka 152. stavka 1. ovog zakona u pogledu čimbenika rizika i mjera koje se mogu donijeti u tim slučajevima.”

Obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku

- 8 Člankom 16. stavkom 1. Direktive 2014/92/EU utvrđuje se da su države članice obvezne osigurati da sve kreditne institucije ili dovoljan broj kreditnih institucija nudi potrošačima račune za plaćanje s osnovnim uslugama i zajamčiti dostupnost tih računa svim potrošačima na njihovu području, pri čemu se uzima u obzir da se stavkom 2. tog članka utvrđuje da su države članice obvezne osigurati da potrošači koji imaju zakonito boravište u Uniji imaju pravo otvoriti i koristiti račun za plaćanje s osnovnim uslugama u kreditnim institucijama koje se nalaze na njihovu državnom području. Na taj se način potrošačima osigurava pravo na račun za plaćanje s osnovnim uslugama. Točno je da je to pravo ograničeno legitimnim ciljem, odnosno ciljem da se spriječi zlouporaba takvog računa u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, zbog čega su države članice dužne, u skladu s člankom 16. stavkom 4. Direktive 2014/92/EU, osigurati da banke odbiju zahtjeve za račun za plaćanje s osnovnim uslugama svaki put kad bi otvaranje takvog računa predstavljalo povredu propisa o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma iz Direktive 2015/849/EU.
- 9 Sud koji upućuje zahtjev pita predstavlja li otvaranje transakcijskog računa koji glasi na stranku koja je uvrštena na OFAC-ov popis mjera ograničavanja povredu propisa u području sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma iz Direktive 2015/849/EU, osobito u slučaju kad ta osoba nije nikad nigdje pravomoćno osuđena za kazneno djelo zbog kojeg je uvrštena na taj popis i kada protiv te osobe nisu donesene nikakve mjere ograničavanja na nacionalnoj razini, na razini Europske unije ili na razini međunarodne organizacije čiji je član dotična država ili Europska unija. Naime, cilj je Direktive 2015/849/EU sprečavanje korištenja financijskog sustava Unije u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (članak 1.), tako da države članice trebaju osigurati zabranu pranja novca i financiranja terorizma (članak 2.). Direktivom 2015/849/EU utvrđuje se da su banke prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa obvezne provoditi mjere analize (utvrđivanje identiteta stranaka, provjera izvora sredstava i podataka o svrsi i prirodi poslovnih transakcija), ali se ni na koji način ne utvrđuje da u tom kontekstu treba uzeti u obzir uvrštenost na OFAC-ov popis mjera ograničavanja. Iako bi činjenica da je osoba uvrštena na takav popis predstavljala posebnu okolnost koja bi opravdala pojačani nadzor zbog većeg rizika, nije jasno treba li takvoj osobi uskratiti otvaranje transakcijskog računa. Kad bi otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama u korist takve osobe predstavljalo povredu

Direktive 2015/849/EU, to bi posljedično bila iznimka od prava na pristup takvom računu za plaćanje u smislu članka 16. stavka 4. Direktive 2014/92/EU. U tom kontekstu postavlja se pitanje u pogledu toga predstavlja li takav propis povredu prava na pretpostavku nedužnosti utvrđenu člankom 48. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, također s obzirom na činjenicu da se u uvodnoj izjavi 65. Direktive 2015/849/EU navodi da se tom direktivom poštuje pravo na pretpostavku nedužnosti.

Prethodna pitanja

- 10 S obzirom na prethodno navedeno Okrajno sodišče v Mariboru (Općinski sud u Mariboru) Sudu Europske unije upućuje sljedeća prethodna pitanja:
1. Dopušta li se odredbom članka 16. stavka 4. Direktive 2014/92/EU državama članicama da nalože bankama da odbiju potrošačev zahtjev za otvaranje računa za plaćanje s osnovnim uslugama zbog toga što je taj potrošač uvršten na OFAC-ov popis, odnosno popis Ureda za nadzor inozemne imovine Ministarstva financija Sjedinjenih Američkih Država, jer bi u slučaju otvaranja takvog računa došlo do povrede propisa u području sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma iz Direktive 2015/849/EU?
  2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: postoji li iznimka u slučaju kad taj potrošač nije nikad nigdje u svijetu osuđen za kazneno djelo zbog kojeg je uvršten na navedeni popis i/ili u slučaju kad protiv tog potrošača dotična država članica, Europska unija ili druga međunarodna organizacija čiji je član dotična država članica ili Europska unija nije donijela nikakve mjere ograničavanja?
  3. Protivi li se potvrđan odgovor na prvo pitanje članku 48. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kojim se utvrđuje pravo na pretpostavku nedužnosti?
  4. Protivi li se niječan odgovor na drugo pitanje članku 48. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kojim se utvrđuje pravo na pretpostavku nedužnosti?